

Asistență juridică

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters) Polonia

1 Care sunt costurile unui proces și cine ar trebui să le suporte în mod normal?

Costurile procedurilor judiciare sunt cheltuielile necesare pentru ca o persoană să își revendice sau să își apere drepturile în fața unei instanțe. Aceste costuri cuprind taxele judiciare și, în cazul în care partea își susține cauza singură sau prin intermediul unui jurist altul decât un avocat pledant (*adwokat*), un avocat consultant/consilier juridic (*radca prawny*) sau un avocat specializat în domeniul proprietății industriale (*rzecznik patentowy*), cheltuielile de deplasare la instanță ale părții sau ale juristului părții și o sumă echivalentă cu câștigurile nerealizate ale părții ca urmare a înfățișării acesteia în instanță, care însă nu poate depăși echivalentul onorariului unui jurist și, în cazul în care partea este asistată de un jurist care este avocat pledant, avocat consultant/consilier juridic sau avocat specializat în domeniul proprietății industriale, onorariul acestuia.

Taxele judiciare includ taxe și cheltuieli.

Se percepe o taxă pentru fiecare document depus care face obiectul plății unei taxe. Documentele care fac obiectul plății unei taxe și nivelul taxelor sunt stabilite în Legea privind taxele judiciare în materie civilă din 28 iulie 2005 (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). În lege sunt prevăzute, de asemenea, normele pentru calcularea cuantumului cheltuielilor.

În special, se percepe o taxă pentru următoarele documente:

- cererea de chemare în judecată/cererea reconvențională;
- declarația privind completarea sau modificarea cererii, în urma căreia crește valoarea care face obiectul litigiului;
- căile de atac (*apelacja* și *zażalenie*);
- formularea unei căi de atac la instanța supremă (*skarga kasacyjna*) și a unei căi de atac pentru declararea nelegalității unei hotărâri definitive;
- cererea de anulare a unei hotărâri pronunțate în cauza judecată în lipsă;
- contestația împotriva unei somații de plată;
- intervenția principală (*interwencja główna*) și intervenția secundară (*interwencja uboczna*);
- cererea de inițiere a unei proceduri necontencioase;
- cererea de deschidere a procedurii de faliment;
- cererea de înscriere/radiere în/din cartea funciară;
- cererea de înscriere în Registrul judiciar național (*Krajowy Rejestr Sądowy, KRS*) și în registrul gajurilor, precum și cererile de modificare sau de radiere a acestor înscrieri;
- cererea de revizuire a unei hotărâri;
- acțiunea în anularea unei hotărâri arbitrale;
- contestația împotriva unei decizii pronunțate de un judecător asociat;
- contestația împotriva actelor efectuate de un executor judecătoresc;
- cererea de eliberare a următoarelor documente în baza dosarului cauzei: duplicat, extras, certificat, alt document sau copie și solicitarea unei copii a cărții funciare (cu perceperea unei taxe de registru).

Cheltuielile includ, printre altele:

- cheltuielile de deplasare ale unei părți scutite de la plata taxelor judiciare, suportate în legătură cu înfățișarea părții în instanță, în cazul în care această înfățișare a fost dispusă de instanță;
- rambursarea cheltuielilor de deplasare și de cazare, precum și a câștigurilor sau a veniturilor nerealizate ale martorilor ca urmare a înfățișării lor în instanță;
- onorariile și rambursarea costurilor suportate de martorii experți, traducători și tutorii numiți pentru partea în cauză;
- cheltuielile exprimate în sumă forfetară pentru colectarea elementelor de probă din avizul emis de o comisie de experți judiciari;
- onorariile datorate altor persoane sau instituții și rambursarea cheltuielilor acestora;
- cheltuielile aferente colectării altor elemente de probă;
- cheltuielile de transport și de păstrare în siguranță a animalelor și bunurilor;
- cheltuielile de plasament și detenție;
- sumele forfetare datorate tutorilor numiți de instanță pentru realizarea unei verificări a antecedentelor în materie de anulare a căsătoriei, divorț și separare de drept, precum și pentru supravegherea dreptului de vizitare programat de instanță;
- cheltuielile pentru eliberarea unui certificat medical de către un medic numit de instanță;
- cheltuielile de mediere în urma recomandării instanței în sensul recurgerii la această procedură;
- cheltuielile pentru publicarea de anunțuri.

Dacă legea nu prevede altfel, partea care depune la instanță un document care face obiectul unei taxe sau generează cheltuieli este obligată la plata taxelor judiciare.

Unele entități sunt scutite prin lege de la plata taxelor judiciare (fără a fi necesară o cerere în acest sens), de exemplu:

- o parte care introduce o acțiune în stabilirea paternității sau a maternității și prin care invocă cereri conexe (cu toate acestea, în cazul în care o acțiune în stabilirea paternității se dovedește a fi în mod vădit neîntemeiată, instanța, în hotărârea prin care se finalizează judecata, poate obliga solicitantul la plata taxelor judiciare neachitate, ținând cont de toate împrejurările cauzei);
- o parte care revendică pensie de întreținere și pârâtu într-o cauză referitoare la diminuarea plăților reprezentând pensie de întreținere;
- o parte care solicită declararea caracterului abuziv al clauzelor contractuale;
- un angajat care introduce o acțiune sau solicită inițierea unei proceduri necontencioase, cu excepția cazului în care valoarea pretenției depășește 50 000 PLN, sau o persoană care introduce o cale de atac în cauze în materie de securitate socială;
- o parte într-o cauză în materie de sănătate mintală;
- o persoană aflată în incapacitate în cadrul unei proceduri privind revocarea sau modificarea stării sale de incapacitate.

Dacă se referă la o acțiune întreprinsă de instanță din oficiu (de exemplu, atunci când instanța admite probe care nu sunt solicitate de una dintre părți), cheltuielile sunt plătite cu titlu provizoriu de către Trezoreria Poloniei. Alte cheltuieli sunt suportate cu titlu provizoriu de partea care a solicitat acțiunea în urma căreia sunt generate cheltuieli. Instanța poate obliga o parte să plătească un avans pentru cheltuieli și nu va iniția acțiunea solicitată în cazul în care avansul nu este plătit. În hotărârea prin care se finalizează judecata, instanța se pronunță atât cu privire la rambursarea eventualelor sume plătite în plus cu titlu de avans, cât și cu privire la achitarea costurilor suportate.

În hotărârea sa definitivă, instanța stabilește, de asemenea, cine va suporta, în ultimă instanță, cheltuielile cu procesul și în ce proporție. În procedurile contencioase, regula este că toate cheltuielile cu procesul sunt suportate de partea căzută în pretenții (și anume cheltuielile plătite de partea respectivă și cele plătite de cealaltă parte). În cazul în care unei părți i se dă câștig de cauză parțial, instanța poate dispune ca părțile să suporte propriile cheltuieli cu procesul (și anume se pronunță în sensul că niciuna dintre părți nu are obligația de a rambursa costurile suportate de cealaltă parte) sau poate repartiza costurile în mod proporțional (partea având câștig de cauză mai mic fiind obligată la rambursarea unei proporții din costurile suportate de cealaltă parte, această proporție fiind stabilită de instanță). Regula în procedurile necontencioase (desfășurate în multe cazuri, de exemplu, pentru a decide cu privire la chestiuni importante în materie de copii, de dobândire a unei moșteniri sau de încetare a coproprietății) este că aceste costuri sunt compensate reciproc. Cu toate acestea, în funcție de

situație, inclusiv de comportamentul părților în cursul procedurii, instanța are libertatea de a decide altfel; de exemplu, instanța poate obliga una dintre părți să plătească toate costurile, inclusiv pe cele suportate de cealaltă parte.

2 Ce presupune asistența juridică?

Asistența judiciară este acordată pentru a facilita accesul la justiție al persoanelor care se confruntă cu o dificultăți de ordin personal sau financiar.

Asistența judiciară este reglementată de următoarele acte legislative:

a) în cauze interne: Codul de procedură civilă și Legea privind taxele judiciare în materie civilă;

b) în cauze transfrontaliere: pe lângă actele legislative menționate la punctul (a) de mai sus, asistența judiciară este reglementată și prin Legea privind dreptul la asistență judiciară în proceduri judiciare în materie civilă desfășurate în state membre ale Uniunii Europene și dreptul la asistență judiciară în vederea soluționării pe cale amiabilă a unui litigiu înainte de inițierea unei proceduri judiciare (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Cauzele transfrontaliere sunt cauzele în care un reclamant care își are domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru al Uniunii Europene (cu excepția Danemarcei) solicită asistență judiciară în cadrul procedurilor desfășurate sau care urmează să fie inițiate în Republica Polonă sau în vederea soluționării pe cale amiabilă a unui litigiu într-o cauză civilă pentru care sunt competente instanțele poloneze. Tot cauze transfrontaliere sunt și cauzele în care un reclamant care își are domiciliul sau reședința obișnuită în Republica Polonă solicită asistență judiciară în cadrul procedurilor desfășurate sau care urmează să fie inițiate într-un alt stat membru al Uniunii Europene (cu excepția Danemarcei) sau în vederea soluționării pe cale amiabilă a unui litigiu într-o cauză civilă pentru care sunt competente instanțele din statul respectiv.

Asistența judiciară cuprinde:

- scutirea de la plata taxelor judiciare, ceea ce înseamnă că partea nu trebuie să plătească în avans taxe și cheltuieli la momentul inițierii procedurii și pe durata desfășurării acesteia; aici se includ și cheltuielile de deplasare la instanță, în cazul în care instanța dispune ca partea respectivă să se înfățișeze personal;
- numirea unui jurist de către instanță în cadrul procedurii judiciare, care să se ocupe inclusiv de întocmirea actului de sesizare a instanței (în cauzele transfrontaliere, inclusiv în scopul furnizării de consultanță juridică și al soluționării pe cale amiabilă a litigiului pe cale extrajudiciară), astfel încât partea să fie reprezentată gratuit de un avocat profesionist;
- în plus, în cazurile transfrontaliere în care solicitantul a depus o cerere de asistență judiciară în cadrul procedurilor desfășurate sau care urmează să fie inițiate într-un alt stat membru:

a) scutirea de la plata cheltuielilor care acoperă costurile de traducere a cererii de asistență judiciară într-un alt stat membru și a documentelor necesare în sprijinul cererii;

b) numirea unui avocat pledant sau a unui avocat consultant/consilier juridic în scopul de a oferi asistență juridică unui solicitant din Republica Polonă pentru procedurile desfășurate sau care urmează să fie inițiate într-un alt stat membru, până la data la care cererea de asistență judiciară este primită de autoritatea competentă a statului membru respectiv.

Asistența judiciară poate fi totală sau parțială. În acest din urmă caz, asistența poate fi acordată numai sub forma numirii unui jurist de către instanță, fără scutirea de la plata taxelor judiciare sau sub forma numirii unui jurist de către instanță, cu scutirea parțială de la plata costurilor (de exemplu, o anumită parte din costuri sau un anumit element de cost).

În Polonia, este disponibilă, de asemenea, asistență judiciară ad-hoc, acordată ca parte a așa-numitei „asistențe judiciare gratuite” (nieodpłatna pomoc prawna). Asistența judiciară gratuită este reglementată de Legea privind asistența judiciară gratuită, consultanța gratuită în materie civilă și educația juridică din 5 august 2015 (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). Asistența judiciară gratuită cuprinde:

- *consultanță juridică gratuită oferită de un avocat pledant sau de un avocat consultant/consilier juridic, inclusiv pentru proceduri judiciare în curs;*
- *întocmirea gratuită a unui proiect de document, cu excepția actelor de procedură în cadrul procedurilor judiciare în curs;*
- *întocmirea gratuită a unei cereri de scutire de la plata taxelor judiciare și/sau de numire a unui jurist de către instanță în cadrul procedurilor judiciare în curs;*
- *servicii gratuite de mediere.*

3 Care sunt cerințele pentru acordarea asistenței juridice?

Asistența judiciară în cadrul procedurilor judiciare poate fi acordată persoanelor fizice, persoanelor juridice, precum și unităților operaționale care au dreptul prin lege să se constituie parte la aceste proceduri.

O persoană fizică poate fi scutită de la plata taxelor judiciare în cazul în care nu poate suporta aceste cheltuieli fără să ajungă să aibă dificultăți financiare, ea sau familia sa, sau fără a se confrunta cu riscul manifestării unor astfel de dificultăți.

O persoană juridică sau o unitate operațională, alta decât o persoană juridică, care are dreptul prin lege să se constituie parte la proceduri judiciare poate fi scutită de la plata taxelor judiciare dacă nu dispune de mijloace suficiente pentru a plăti aceste costuri. Societățile comerciale (cu excepția cazului în care Trezoreria Poloniei are calitate de asociat sau acționar unic în aceste societăți) ar trebui, de asemenea, să demonstreze că asociații sau acționarii lor nu dispun de mijloace suficiente pentru a majora activele societății sau pentru a acorda un împrumut societății.

Organizațiile sociale care nu sunt implicate în derularea de activități comerciale pot solicita, de asemenea, scutirea de la plata taxelor judiciare în propriile cauze desfășurate în legătură cu activități sociale, științifice, educaționale, culturale, sportive, caritabile sau de autoajutorare referitoare la protecția consumatorilor, protecția mediului și bunăstarea socială.

Nu sunt instituite praguri fixe de venituri pentru a beneficia de asistență judiciară. Instanța își exercită puterea de apreciere în această privință, în funcție de structura veniturilor, a activelor și a cheltuielilor părții, inclusiv de numărul de persoane aflate în întreținerea părții respective. Instanța poate concluziona, de asemenea, că partea nu dispune de mijloace suficiente pentru a plăti onorariul juristului, dar dispune de mijloace suficiente pentru a plăti, parțial sau chiar integral, taxele judiciare.

În plus, în cadrul procedurilor naționale, instanța poate refuza numirea unui jurist, chiar și atunci când partea nu își permite să plătească pentru serviciile acestuia, în cazul în care nu consideră că este necesară intervenția unui jurist. În practică, această situație survine atunci când cauza nu este complexă, în special dacă partea a demonstrat până în prezent în cadrul procedurii că este familiarizată cu legea și cu procedura.

În cadrul procedurilor transfrontaliere, instanța poate refuza acordarea de asistență judiciară persoanelor care își au reședința sau locuiesc într-un alt stat membru al UE, cu excepția Danemarcei, în cazul în care acțiunea introdusă sau apărarea drepturilor este în mod vădit neîntemeiată. Asistența judiciară poate fi refuzată și pe motive legate de fondul cauzei, în cazul în care solicitantului i s-a acordat anterior asistență judiciară în cauza respectivă pentru soluționarea pe cale amiabilă a litigiului înainte de inițierea procedurii judiciare în materie civilă, însă părțile nu au ajuns la niciun acord.

O condiție de formă pentru obținerea asistenței judiciare este ca cererea să fie depusă la instanță în modul prevăzut la punctele 6-8 de mai jos.

Fără a aduce atingere celor de mai sus, o persoană care nu stăpânește limba polonă poate, prin intermediul unei cereri introduse la instanța sesizată cu respectiva cauză (sau care ar urma să soluționeze cauza, dacă cererea este introdusă înainte de inițierea procedurii), să beneficieze de asistență gratuită din partea unui interpret pe parcursul audierii. Cererea nu trebuie să respecte cerințe formale precum cele aplicabile în cazul cererilor de asistență judiciară. Acest lucru este prevăzut la articolul 5 din Legea privind organizarea instanțelor de drept comun din 27 iulie 2001 (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych). În schimb, o parte care solicită asistență gratuită pentru traducerea actelor de procedură și a documentelor care urmează a fi prezentate instanței trebuie să fi prezentat o cerere simplă de asistență judiciară.

Numai persoanele fizice, inclusiv întreprinderile profesionale unipersonale fără angajați (persoanele fizice care desfășoară o activitate independentă) sunt eligibile pentru asistență judiciară gratuită dacă nu sunt în măsură să suporte costurile asistenței judiciare acordate sub formă de serviciu plătit.

Un avocat pledant sau un avocat consultant/consilier juridic poate refuza să acorde asistență judiciară gratuită din motive imperative; într-o astfel de situație, acesta informează persoana eligibilă cu privire la alte centre care acordă asistență judiciară gratuită situate pe teritoriul districtului (powiat).

În cazul în care se constată că problema comunicată de persoana eligibilă nu poate fi soluționată, în totalitate sau parțial, prin acordarea de asistență judiciară gratuită, în special că problema nu este doar de natură juridică, avocatul pledant sau avocatul consultant/consilierul juridic trebuie să informeze persoana respectivă cu privire la alte posibilități de a obține asistență adecvată din partea furnizorilor de servicii de consiliere acordate în mod gratuit. De exemplu, acesta poate furniza informații privind serviciile prestate de o entitate care oferă consiliere gratuită, sub forma unei fișe informative privind serviciile de consiliere (karta informacyjna poradnictwa).

În plus, în cazul în care asistența judiciară gratuită vizează servicii gratuite de mediere, aceasta nu se va acorda dacă cauza a fost trimisă spre mediere la recomandarea instanței sau a unei alte autorități și dacă există o suspiciune rezonabilă de violență în relația dintre părți.

4 Poate fi obținută asistență juridică pentru toate litigiile?

Da. Asistența judiciară poate fi acordată în toate cauzele în materie civilă, inclusiv în chestiuni legate de familie, activități comerciale, raporturi de muncă și securitate socială (de exemplu, pensii pentru limită de vârstă și rente viagere).

5 Există o procedură specifică pentru urgențe?

Nu există o procedură specifică pentru situații de urgență.

6 De unde pot obține formularul de cerere privind asistența juridică?

Nu există un formular oficial de cerere de asistență judiciară pentru procedurile naționale. Cererea se face pur și simplu în scris sau oral pentru a putea fi înregistrată.

În cauzele transfrontaliere se poate utiliza formularul oficial prevăzut în anexa la Decizia nr. 2004/844/CE a Comisiei din 9 noiembrie 2004 de stabilire a unui formular pentru cererile de asistență judiciară în aplicarea Directivei 2003/8/CE a Consiliului de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii. Formularele sunt disponibile la grefele instanțelor la care procedura este pendinte sau care urmează să fie sesizate cu procedura respectivă. De asemenea, formularele se pot descărca de pe site-ul web al Ministerului Justiției. Cu toate acestea, utilizarea formularului nu este obligatorie. În cerere trebuie să fie inclusă o declarație care să ofere detalii referitoare la situația familială, bunurile, veniturile și mijloacele de trai ale solicitantului. Cererea de asistență judiciară pentru soluționarea pe cale amiabilă a litigiului înainte de inițierea procedurii judiciare în materie civilă trebuie să cuprindă, de asemenea, o prezentare detaliată a faptelor cauzei.

Utilizarea unui formular este obligatorie numai pentru cauzele transfrontaliere în care procedurile se desfășoară într-un alt stat membru și în care este implicat un resortisant al Poloniei sau o persoană cu drept de ședere permanentă în Polonia.

În cauzele transfrontaliere, cererea poate fi depusă nu numai în limba polonă, ci și în limba engleză.

7 Ce documente trebuie depuse cu formularul de cerere privind asistența juridică?

O cerere de scutire de la plata taxelor judiciare sau de numire a unui jurist de către instanță în cadrul procedurilor naționale trebuie să includă o declarație privind situația familială, bunurile, veniturile și mijloace de subzistență, în conformitate cu modelul prevăzut în Regulamentul ministrului justiției din 3 octombrie 2016

privind plata de către Trezoreria Poloniei a asistenței judiciare gratuite acordate de un avocat numit de instanță (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Modelele de cerere sunt disponibile în format electronic, în limba polonă, pe site-urile web ale instanțelor, pe site-ul web al Ministerului Justiției și pe suport de hârtie la grefele instanțelor. Această cerință este oficială și, în cazul neremedierii eventualelor deficiențe în acest sens în termen de o săptămână de la solicitarea instanței, cererea este respinsă. În cazul în care circumstanțele prezentate în cerere ridică semne de întrebare, instanța poate dispune efectuarea unei anchete privind situația reală a solicitantului, în special cerându-i acestuia din urmă să furnizeze clarificări sau documente suplimentare.

În cadrul procedurilor transfrontaliere, o persoană care își are domiciliul sau reședința permanentă într-un alt stat membru al UE, cu excepția Danemarcei, trebuie să anexeze la cerere următoarele:

- documente care să confirme detaliile prezentate în cerere;
- documente justificative privind cetățenia, domiciliul sau reședința obișnuită a solicitantului și, în cazul în care solicitantul nu este resortisant al unui stat membru, un document justificativ care să confirme că solicitantul locuiește pe teritoriul statului membru în conformitate cu legislația statului respectiv;
- o declarație a solicitantului prin care acesta să precizeze dacă i s-a acordat deja asistență judiciară pentru soluționarea pe cale amiabilă a litigiului în cauză și, în cazul în care o astfel de asistență a fost acordată, însă părțile nu au ajuns la niciun acord, să prezinte clarificări privind motivele care au condus la această situație.

Documentele de mai sus trebuie să fie traduse în limba polonă sau engleză de către o persoană calificată să traducă documente oficiale în statul membru din care provine cererea.

În cazul în care o cerere în cadrul unei proceduri transfrontaliere nu conține una dintre informațiile obligatorii sau ridică semne de întrebare cu privire la exactitatea informațiilor prezentate, instanța va cere solicitantului să furnizeze clarificări sau documente suplimentare într-un termen stabilit, de cel mult o lună. În special, solicitantul poate furniza copii după declarațiile fiscale, situațiile și extrasele de cont bancar, de depozit bancar sau de titluri de valoare sau adeverințe din care să reiasă cuantumul salariului, al onorariilor și al altor remunerații sau prestații pe care le încasează, precum și cuantumul pensiilor, al rentelor viagere și al pensiilor de întreținere de care beneficiază. În cazul nerespectării termenului stabilit, instanța va examina cererea pe baza informațiilor furnizate.

În practică, pentru ca o soluționarea unei cereri introduse în cadrul unei proceduri naționale sau transfrontaliere să fie în accelerată, cererea trebuie să fie însoțită, de la bun început, de toate documentele pe care solicitantul le consideră necesare pentru a-și dovedi situația financiară, în special documentele menționate mai sus.

În cazul în care se solicită asistență judiciară gratuită, cererea trebuie să includă declarația solicitantului privind lipsa unor mijloace suficiente pentru a putea suporta costurile asistenței judiciare acordate sub formă de serviciu plătit. O persoană care solicită asistență judiciară gratuită în ceea ce privește activitatea sa comercială trebuie să prezinte, în plus, o declarație care să ateste că nu a angajat alte persoane în ultimul an. Declarațiile de mai sus trebuie să fie redactate în conformitate cu modelele predefinite disponibile la centrele de asistență judiciară gratuită. Declarațiile se depun la persoana care acordă asistență judiciară gratuită.

Întrucât asistența judiciară gratuită se acordă de regulă direct la centru după introducerea cererii, solicitantul trebuie, de asemenea, să aibă asupra sa un act de identitate și toate documentele necesare pentru a prezenta problema juridică, astfel încât asistența acordată să fie eficace.

8 Unde trebuie depusă cererea de asistență juridică?

O cerere de scutire de la plata taxelor judiciare sau de numire a unui jurist de către instanță trebuie să fie depusă la instanța la care urmează să fie introdusă procedura într-un litigiu național sau la care procedura este deja pendinte.

O persoană fizică care își are domiciliul sau reședința obișnuită într-un stat membru al UE (cu excepția Danemarcei) și care solicită asistență judiciară în cadrul unei proceduri transfrontaliere în curs sau care urmează să fie introdusă în fața unei instanțe poloneze poate introduce cererea de asistență judiciară la instanța în fața căreia procedurile declaratorii sunt în curs sau urmează a fi inițiate. În cazul în care cererea de asistență

judiciară se referă la proceduri de punere în aplicare sau de executare silită, aceasta trebuie introdusă la curtea de primă instanță competentă din raza teritorială în care urmează a fi executată hotărârea sau în care urmează să aibă loc executarea silită. Cererile de asistență judiciară pot fi depuse, de asemenea, prin intermediul Ministerului Justiției din Polonia sau prin intermediul unei autorități competente desemnate în acest sens din statul membru în care solicitantul își are domiciliul sau reședința obișnuită. Ministerul Justiției va transmite cu promptitudine aceste cereri către instanța competentă.

O persoană fizică care își are domiciliul sau reședința obișnuită în Polonia și solicită asistență judiciară în cadrul unei proceduri în curs sau care urmează să fie inițiată într-un alt stat membru (cu excepția Danemarcei) poate introduce cererea în fața instanței competente din celălalt stat membru. Cererea poate fi introdusă, de asemenea, prin intermediul tribunalului districtual competent de la locul domiciliului sau reședinței obișnuite din Polonia.

O cerere de asistență judiciară în cadrul sistemului de asistență judiciară gratuită poate fi introdusă la unul dintre centrele de asistență judiciară gratuită din Polonia, care se regăsesc în districte sau în orașele cu rang de district. Harta centrelor și datele de contact sunt disponibile

aici:<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 Cum pot afla dacă am dreptul la asistență juridică?

Instanța poloneză va notifica sau va comunica solicitantului decizia sa cu privire la cererea de scutire de la plata taxelor judiciare sau la numirea unui jurist de către instanță. Informații cu privire la stadiul cererii și la admiterea sau neadmiterea acesteia se pot obține, de asemenea, prin telefon sau e-mail, de la grefa instanței.

Solicitanții de asistență judiciară gratuită vor fi informați în mod direct dacă sunt eligibili la centrul care acordă asistență judiciară gratuită.

10 Ce ar trebui să fac în cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență juridică?

Nu este necesară nicio altă acțiune în cazul în care se acordă scutirea de la plata taxelor judiciare. Cu toate acestea, în cazul în care există costuri pe care partea scutită trebuie să le suporte pentru a-și apăra drepturile (cum ar fi costurile pentru activitatea de traducere sau cheltuielile de deplasare la instanță, dacă partea a fost citată să se înfățișeze personal), partea respectivă va trebui să solicite instanței un avans pentru aceste costuri. În caz contrar, este posibil ca instanța să se aștepte ca partea scutită de aceste costuri să le suporte cu titlu temporar, urmând ca respectivele costuri să îi fie rambursate părții ulterior. În cazul în care se acordă un avans, acesta trebuie decontat pe bază de facturi în termen de o lună de la primirea avansului și, în orice caz, înainte de pronunțarea unei hotărâri privind modalitatea definitivă de achitare a cheltuielilor cu procesul.

În cazul în care este numit un avocat pledant sau un avocat consultant/consilier juridic, trebuie să se ia legătura cu acesta. Instanța poate comunica sau notifica solicitantului o copie a hotărârii de numire a unui avocat pledant sau a unui avocat consultant/consilier juridic, însă fără a preciza detalii cum ar fi numele complet și adresa aleasă pentru comunicarea actelor de procedură corespunzătoare avocatului pledant sau avocatului consultant numit de instanță. Instanța va comunica aceste detalii prin intermediul unei scrisori ulterioare, după ce primește informații în acest sens de la Consiliul regional al avocaților sau de la Camera regională a avocaților.

O persoană scutită de instanță de la plata tuturor sau a unora dintre taxele judiciare înainte de inițierea procedurilor judiciare trebuie să anexeze la cerere sau la alt act de sesizare a instanței o copie a deciziei de scutire.

În cadrul sistemului de asistență judiciară gratuită, o persoană considerată eligibilă pentru asistență judiciară va beneficia în mod direct de aceasta în forma avută în vedere, la centrul de asistență judiciară gratuită.

11 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență juridică,

cine îmi va alege avocatul?

Un avocat pledant sau un avocat consultant/consilier juridic, după caz, este numit de Consiliul regional al avocaților sau de Camera regională a avocaților consultanți de care aparține, însă dacă în cerere se menționează numele unui anumit jurist, acesta va fi numit în calitate de avocat al solicitantului în măsura în care acest lucru este posibil și cu acordul acestuia. Avocatul pledant sau avocatul consultant/consilier juridic poate refuza să se ocupe de cauză din motive imperative, caz în care organismul de autoreglementare va numi un alt jurist. În cursul procedurii poate fi solicitată, tot din motive imperative, înlocuirea unui jurist care a fost deja numit.

În cerere se poate specifica o preferință în sensul că juristul trebuie să stăpânească o anumită limbă străină și să fie specializat într-o anumită ramură a profesiei juridice, în special faptul că trebuie să aibă profesia de avocat pledant sau de avocat consultant/consilier juridic. În practică, instanța va admite o astfel de cerere.

În cadrul sistemului de asistență judiciară gratuită, alegerea unui avocat pledant sau a unui avocat consultant/consilier juridic nu este posibilă. Această formă de asistență judiciară va fi acordată de avocatul pledant sau de avocatul consultant/consilier juridic de serviciu la centrul de asistență judiciară ales de solicitant sau de un stagiar autorizat de respectivul avocat pledant sau avocat consultant/consilier juridic.

12 Asistența judiciară acoperă toate cheltuielile de judecată?

O parte căreia i s-a acordat o scutire integrală de la plata taxelor judiciare nu va plăti nicio taxă judiciară și nu va suporta nicio cheltuială. În cazul în care scutirea de la plata taxelor judiciare este parțială, partea în cauză trebuie să suporte taxele judiciare și cheltuielile care nu fac obiectul scutirii. În cazul în care partea respectivă are câștig de cauză, în hotărârea prin care se finalizează judecata, instanța va obliga partea căzută în pretenții să ramburseze aceste costuri părții care are câștig de cauză.

În cazul în care o parte scutită de la plata taxelor judiciare cade integral sau parțial în pretenții, în hotărârea prin care se finalizează judecata, instanța va obliga partea respectivă la rambursarea costurilor procedurilor judiciare suportate de partea adversă (însă nu și a costurilor suportate de Trezoreria Poloniei).

13 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi doar asistență juridică parțială, cine va suporta restul costurilor?

O persoană scutită parțial de la plata taxelor judiciare este obligată să plătească partea din taxele judiciare care nu face obiectul scutirii.

14 Asistența juridică acoperă, de asemenea, cheltuielile legate de căile de atac?

Asistența judiciară acordată de instanța de prim grad de jurisdicție include, de asemenea, procedurile de recurs și de executare. O parte care nu este reprezentată de un jurist (de exemplu, de un avocat pledant) în instanța de prim grad de jurisdicție poate solicita această formă de asistență în instanța de gradul doi de jurisdicție. În cazul în care este necesară introducerea unei căi de atac extraordinare, partea trebuie să formuleze o cerere specială, în urma căreia va fi luată o decizie specială care vizează exclusiv această etapă procedurală.

15 Asistența juridică poate fi retrasă înainte de încheierea procesului (sau chiar revocată după proces)?

Instanța poate retrage asistența judiciară acordată atât sub forma unei scutiri de la plata taxelor judiciare, cât și sub forma numirii unui jurist de către instanță, în cazul în care se constată că motivele în baza cărora a fost acordată asistența nu au existat sau au încetat să existe. În ambele cazuri, partea va fi obligată să plătească toate taxele aplicabile și să ramburseze cheltuielile, sub rezerva faptului că, în cel din urmă caz, instanța poate obliga partea să procedeze astfel doar parțial, în funcție de schimbarea care a survenit cu privire la situația părții.

Atunci când revocă o scutire, instanța poate sancționa partea scutită de la plata taxelor judiciare dacă aceasta a

prezentat cu bună știință împrejurări false, prin aplicarea unei amenzi de până la 1 000 PLN, iar în cazul unei părți căreia i s-a acordat asistență sub forma numirii unui jurist de către instanță în baza împrejurărilor prezentate în mod fals, cu amendă de până la 3 000 PLN. Independent de obligația de a achita amenda, partea respectivă trebuie să achite toate taxele aplicabile și să suporte cheltuielile care îi revin, sau să plătească onorariul juristului numit de instanță.

Instanța va respinge cererea unei persoane care solicită din nou o scutire de la plata taxelor judiciare și care, cu bună știință, a prezentat în mod eronat declarații false cu privire la situația familială, active, venituri și mijloace de subzistență și îi va aplica o amendă de până la 2 000 PLN.

Partea amendată poate introduce o cale de atac împotriva deciziei de aplicare a unei amenzi, astfel cum se prevede la punctul 16 de mai jos.

16 Pot contesta decizia prin care mi s-a refuzat cererea de asistență juridică?

Da. Se poate introduce o cale de atac împotriva unei decizii prin care instanța refuză scutirea sau numirea unui jurist, sau, în cazul în care decizia a fost pronunțată de un judecător asociat/consilier juridic, se poate introduce o contestație împotriva deciziei acestuia. Înainte de contestarea unei decizii trebuie să se depună o cerere de motivare scrisă a deciziei, în termen de o săptămână de la notificarea sau comunicarea deciziei. După primirea deciziei însoțite de motivarea scrisă, calea de atac trebuie să fie introdusă în termen de o săptămână, la instanța care a pronunțat decizia. Nu se percep taxe pentru introducerea unei cereri de motivare scrisă a deciziei sau pentru introducerea unei căi de atac sau a unei contestații împotriva unei decizii pronunțate de un judecător asociat. O procedură similară se aplică în cazul revocării unei scutiri de la plata taxelor judiciare acordată anterior sau în cazul numirii unui jurist de către instanță.

În schimb, o persoană în cazul căreia a fost refuzată acordarea de asistență judiciară gratuită nu poate contesta acest refuz.

Informații suplimentare

- Legea privind taxele judiciare în materie civilă din 28 iulie 2005;
- Codul de procedură civilă din 17 noiembrie 1964;
- Legea privind dreptul la asistență judiciară în proceduri judiciare în materie civilă desfășurate în state membre ale Uniunii Europene și dreptul la asistență judiciară în vederea soluționării pe cale amiabilă a unui litigiu înainte de inițierea unei proceduri judiciare din 17 decembrie 2004;
- 2004/844/CE: Decizia Comisiei din 9 noiembrie 2004 de stabilire a unui formular pentru cererile de asistență judiciară în aplicarea Directivei 2003/8/CE a Consiliului de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii;
- Legea privind asistența judiciară gratuită, consultanța gratuită în materie civilă și educația juridică din 5 august 2015;
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>;
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>;
- Site-urile web ale curților de primă instanță și ale tribunalelor districtuale.

17 Cererea de asistență juridică are ca efect suspendarea termenului de prescripție?

În cazul cererilor de scutire de la plata taxelor judiciare, depunerea cererii relevante sau a unei căi de atac împotriva unei decizii de refuzare a scutirii nu va suspenda, în principiu, procedurile în curs, cu excepția cazului în care solicitantul a obținut o scutire de la plata taxelor judiciare ca urmare a unei cereri formulate în cererea introductivă sau înainte de inițierea acțiunii. În cazul respingerii definitive a unei cereri depuse înainte de expirarea termenului de plată a taxei aferente depunerii unui act, termenul de plată începe să curgă din nou de la data comunicării cererii de plată sau, în anumite cazuri în care partea este reprezentată de un avocat pledant sau de un avocat consultant/consilier juridic, de la data notificării deciziei de respingere a cererii de scutire de la

plata taxelor judiciare. Cu toate acestea, o eventuală nouă cerere de scutire de la plata taxelor judiciare, întemeiată pe aceleași circumstanțe, nu mai poate influența termenul de plată a taxei.

De asemenea, în cazul cererilor de numire a unui jurist de către instanță, depunerea cererii relevante sau a unei căi de atac împotriva unei decizii de respingere a unei astfel de numiri nu va suspenda, în principiu, procedurile în curs, cu excepția cazului în care cererea a fost formulată în cererea introductivă sau înainte de inițierea acțiunii. Cu toate acestea, instanța poate suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la cerere. În consecință, aceasta poate să nu programeze o audiere sau poate anula ori amâna o audiere programată.

În cazul în care reprezentarea juridică de către un avocat pledant sau de un avocat consultant/consilier juridic este obligatorie pentru un anumit act procedural [introducerea unei căi de atac la instanța supremă (*skarga kasacyjna*), cererea de revizuire a unei hotărâri, anumite căi de atac împotriva hotărârilor judecătorești], depunerea unei cereri de numire a unui jurist de către instanță înainte de expirarea termenului pentru desfășurarea unei astfel de acțiuni va întrerupe termenul-limită. De îndată ce cererea este acceptată sau respinsă, termenul va începe să curgă din nou. Cu toate acestea, o eventuală nouă cerere întemeiată pe aceleași circumstanțe nu mai poate influența curgerea termenului.

Informații suplimentare

- Legea privind taxele judiciare în materie civilă din 28 iulie 2005;
- Codul de procedură civilă din 17 noiembrie 1964;
- Legea privind dreptul la asistență judiciară în proceduri judiciare în materie civilă desfășurate în state membre ale Uniunii Europene și dreptul la asistență judiciară în vederea soluționării pe cale amiabilă a unui litigiu înainte de inițierea unei proceduri judiciare din 17 decembrie 2004;
- 2004/844/CE: Decizia Comisiei din 9 noiembrie 2004 de stabilire a unui formular pentru cererile de asistență judiciară în aplicarea Directivei 2003/8/CE a Consiliului de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii;
- Legea privind asistența judiciară gratuită, consultanța gratuită în materie civilă și educația juridică din 5 august 2015;
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>;
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- Site-urile web ale curților de primă instanță și ale tribunalelor districtuale.

■ Ultima actualizare: 28/04/2026

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.